

ВИСНОВОК

наукового керівника щодо дисертаційної роботи
Панова Ігоря Вікторовича
на тему: «Правове регулювання управління соціальною сферою
об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації»,
яка представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право»

1. Загальна характеристика здобувача вищої освіти.

Панов Ігор Вікторович (10.01.1985 р.н.) у 2015 р. закінчив Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (Україна), отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Правознавство» та здобув ступінь магістра та кваліфікацію юриста (диплом М15 № 060851, від 31.12.2015р.).

01.10.2020 р. вступив до аспірантури Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (Україна), за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право», освітньо-наукова програма «Право» (далі ОНП).

26.11.2021 р. на засіданні Вченої Радою СХУ ім. В. Даля була затверджена тема дисертаційної роботи «Правове регулювання управління соціальною сферою об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації» (протокол Вченої Ради № 3).

Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти успішно завершив освітню частину ОНП, склав усі необхідні іспити та заліки, пройшов педагогічну практику, досягнувши відповідних результатів навчання, виконав наукову складову ОНП та здійснив дослідження за обраною темою і підготував дисертаційну роботу.

У процесі написання дисертації І.В. Панов здійснив ґрунтовне наукове дослідження, присвячене правому регулюванню правового регулювання управління соціальною сферою об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. В роботі визначено об'єкт, предмет та методи дослідження, обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету і завдання наукового пошуку.

Протягом усього періоду виконання наукової роботи здобувач проявив себе як цілеспрямований, відповідальний та зрілий дослідник, який демонструє високий рівень аналітичного мислення та здатність чітко формулювати мету і завдання дослідження. Завдяки своїй наполегливості та системному підходу здобувач обирав відповідні методи для реалізації наукових завдань, глибоко аналізував, структурував і узагальнював отримані результати дослідження.

Навчаючись в аспірантурі та активно займаючись науковою діяльністю, здобувач оволодів необхідними професійними знаннями, практичними навичками й компетентностями, які дозволили йому не лише генерувати нові наукові ідеї, а й забезпечувати практичну значущість та інноваційність отриманих результатів. Його професійний досвід і постійне прагнення до самовдосконалення сприяли ефективному вирішенню дослідницьких завдань і підвищенню наукової цінності виконаної роботи. І.В. Панов пройшов підвищення кваліфікації за XX Міжнародною програмою підвищення кваліфікації керівників закладів освіти і науки, а також педагогічних і науково-педагогічних працівників «Разом із Нобелівськими лауреатами: Цінності, Досвід, Знання, Компетентності і Технології для формування Успішної Особистості та Трансформації Оточуючого Світу», отримав міжнародний сертифікат 20 010 від 18 лютого 2024 р. (180 годин, 6 кредитів ECTS) та за Програмою «Штучний інтелект у вищій освіті: ризики та перспективи інтеграції» -свідоцтво про підвищення кваліфікації № ADV-010792-OLA від 11.08.2024 (180 годин, 6 кредитів ECTS)

2. Виконання освітньо-наукової програми.

Освітня-наукова програма виконана аспірантом в повному обсязі.

3. Виконання індивідуального плану наукової роботи.

Індивідуальний план наукової роботи здобувача Панова І.В. був затверджений рішенням Вченої Ради СНУ ім. В. Даля. Призначено науковий керівник – Татаренко Галина Вікторівна, к.ю.н., професор, професор кафедри публічного та приватного права СНУ ім. В. Даля.

4. Актуальність дисертації, мета та завдання.

На сьогодні одним із пріоритетних напрямів демократизації суспільства є децентралізація владних повноважень у сфері місцевого самоврядування з урахуванням інтересів мешканців територіальних громад. Цей процес базується на принципах, закладених у Європейській хартії місцевого самоврядування та Додатковому протоколі «Про право участі у справах органу місцевого самоврядування».

Реформи у сфері децентралізації спрямовані на розвиток системи місцевого самоврядування, що передбачає вдосконалення державної регіональної політики, оптимальний розподіл повноважень і відповідальності, а також самостійність у прийнятті управлінських та бюджетних рішень територіальними громадами. Органи місцевого самоврядування, як ключовий суб'єкт цієї системи, перебувають у центрі процесу децентралізації. Отримання Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу значно підвищило актуальність впровадження реформ, спрямованих на імплементацію засад і принципів місцевого самоврядування. Це також визначає необхідність коригування регіональної політики, удосконалення системи місцевого самоврядування та внесення змін до законодавства, що регулює цю сферу.

Особливої актуальності в цьому контексті набуває правове регулювання управління соціальною сферою об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. Соціальна сфера є однією з найважливіших складових забезпечення добробуту мешканців територіальних громад, і її ефективне управління безпосередньо залежить від чіткої нормативно-правової бази, яка регламентує порядок надання соціальних послуг, розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та державними структурами, а також механізми фінансування і контролю.

Реалізація реформ у цій галузі має на меті забезпечити справедливий доступ до якісних соціальних послуг, підвищити ефективність управлінських рішень на місцевому рівні та створити умови для сталого розвитку

територіальних громад. У контексті євроінтеграційного курсу України, важливість вдосконалення правового регулювання управління соціальною сферою ще більше зростає, адже це є ключовим елементом адаптації до європейських стандартів у сфері місцевого самоврядування та публічного управління.

5. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана на кафедрі публічного та приватного права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля згідно з кафедральною темою (ЮФ-04-20): «Напрями розвитку законодавства України в контексті євроінтеграції» (ЮФ-04-20), «Актуальні напрями євроінтеграційного розвитку законодавства України» (2024-2026 рр.). Дослідження відповідає основним положенням Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленою розпор. КМУ від 01.04.2014 р. № 333; Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схвал. указом Президента України від 12.01.2015 № 5/2015, Цілям сталого розвитку України на період до 2030 р., затв. Указом Президента України від 30.09.2019 р. № 722; пріоритетним напрямкам фундаментальних і прикладних наукових досліджень у галузі права, які зазначені в Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки, схваленої постановою загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 р. №12-21.

6. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Результати комплексного дослідження, включаючи аналіз міжнародного, європейського та національного досвіду правового регулювання, а також практики ЄСПЛ і національних судів, відзначаються науковою новизною. Це обумовлено тим, що дисертантом

Уперше:

- надано авторське поняття «архітектоніка децентралізації системи соціального захисту» як інтегрованої багаторівневої системи, що поєднує

функціональні, адміністративні, фінансові та ресурсні компоненти, враховуючи специфіку управління соціальною сферою в умовах ОТГ. Розроблено структурну модель цієї архітекtonіки, яка базується на принципах субсидіарності, прозорості та підзвітності, реалізується через механізми моніторингу, контролю та стратегічного планування, а також забезпечується кадровими, матеріальними й фінансовими ресурсами;

- введено авторські поняття «повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту»; «соціальний захист в умовах надзвичайних режимів»; «кризові повноваження місцевого самоврядування»; «адаптивність соціального захисту»;

- розроблено нову класифікацію компетенції органів місцевого самоврядування за критеріями: характеру повноважень: власна та делегована компетенція; функціональної спрямованості: соціальна, економічна, екологічна; рівня впливу: стратегічна та оперативна компетенція;

- запропоновано авторські визначення «децентралізація у сфері охорони здоров'я»; «децентралізація в сфері освіти» та обґрунтовано вплив децентралізації на підвищення адаптивності, доступності та ефективності послуг в сфері охорони здоров'я та освіти;

- запропоновано концепцію локалізації соціальних послуг в умовах децентралізації, що враховує потреби конкретних громад, із використанням принципів субсидіарності, прозорості та підзвітності;

- запропоновано внесення змін до діючого законодавства України щодо удосконалення повноважень ОМС в сфері охорони здоров'я та освіти.

Удосконалено:

- класифікацію форм і типів децентралізації: виокремлено деконцентрацію, делегування, деволюцію та дивестування як форми; політичну, адміністративну та фінансову децентралізацію як типи;

- підходи до періодизації розвитку концепцій децентралізації: виділено три етапи – формування, закріплення в міжнародному праві та сучасний етап;

- механізми регулювання правовідносин у сфері надання соціальних послуг: фінансова автономія, моніторинг, контроль якості та забезпечення прозорості;

- компетенційний підхід у сфері соціального захисту: введено класифікацію компетенції за характером, функціональною спрямованістю та рівнем впливу.

Набули подальшого дослідження:

- наукові підходи в контексті генези ідеї децентралізації публічної влади до розуміння й співвідношення понять моделі, форми і типи децентралізації;

- уточнено зміст поняття «адміністративна децентралізація», виходячи з цілей децентралізації як процесу, спрямованого на покращення державного управління шляхом перерозподілу управлінських повноважень дискретного характеру, ресурсів та відповідальності в адміністративній сфері від органів центрального управління до органів місцевого самоврядування, з урахуванням принципів ефективності, відповідальності, субсидіарності;

- наукові підходи, щодо імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування, зокрема принципів субсидіарності, фінансової автономії та демократичного контролю, які адаптовані до українських умов правового регулювання та функціонування об'єднаних територіальних громад;

- аргументація щодо розробки концепції соціального захисту в умовах децентралізації, що передбачає обґрунтовану інтеграцію центральної та місцевої влади, основану на принципі субсидіарності, що дозволяє забезпечити ефективне управління соціальною сферою на місцевому рівні;

- позиція щодо удосконалення вітчизняного законодавства з урахуванням особливостей соціального захисту в умовах надзвичайних правових режимів та необхідності визначення правових понять «кризові повноваження» ОМС та розвитку концепції «адаптивності соціального захисту», що забезпечує стійкість системи у кризових ситуаціях.

7. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Наукова робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, які містять 8 підрозділів, висновків і списку використаних джерел (271 найменувань 28 сторінках), 15 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 268 сторінок. Обсяг основного тексту - 197 сторінки.

8. Апробація результатів дисертації.

Основні результати дослідження доповідались на шести Всеукраїнських та Міжнародних науково-практичних конференціях.

9. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача.

Автор самостійно сформулював висновки та рекомендації, підготував матеріали досліджень для публікації, а також брав активну участь в апробації та обговоренні отриманих результатів. Особистий внесок здобувача підтверджується відповідними нормативними документами, науковими публікаціями та актом впровадження.

Публікації. За результатами виконання дисертаційної роботи опубліковано 12 наукових праць, у тому числі 5 публікації у фахових журналах та збірниках наукових праць України (категорії Б), 1 публікація у наукових виданнях цитування Scopus, 6 тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Відповідно до п.8 Постанови КМУ № 44 від 12 січня 2022 року, враховано кількість 6 публікацій у яких висвітлені результати дисертаційної роботи.

10. Єдність змісту роботи, оцінка мови та стилю дисертації.

Текст дисертаційної роботи викладено грамотною юридичною мовою, логічно та послідовно. Структура роботи, мова та стиль відповідають встановленим вимогам до оформлення дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Використана у дослідженні наукова термінологія є загальноприйнятною, а стиль викладення результатів теоретичних і практичних досліджень, нових наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує їх

зрозумілість і придатність для подальшого використання. У цілому дисертація є завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам спеціальності 081 «Право».

11. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота аспіранта Панова Ігоря Вікторовича за темою «Правове регулювання управління соціальною сферою об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації» повністю відповідає вимогам до оформлення дисертацій, які затверджені наказом МОН України від 12.01.2017р. № 40 зі змінам і доповненнями, внесеними наказом МОН України від 31.05.2019 № 759 та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, який затверджено постановою КМУ від 12.01.2022 № 44.

На основі змісту висновку можна визначити, що індивідуальні плани навчальної та наукової роботи виконані в повному обсязі, дисертаційна робота демонструє високий рівень проведених досліджень і відповідає вимогам, встановленим для дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Роботу можна рекомендувати до подання на розгляд разової спеціалізованої вченої ради з захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право».

Науковий керівник дисертаційної роботи,
к.ю.н., професор, професор кафедри публічного
та приватного права

Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля
«14» 01 2025р.

Г.В. ТАТАРЕНКО

Підпис к.ю.н., професор, професор кафедри публічного
та приватного права, професора Татаренко Г.В.
ЗАСВІДЧУЮ

Начальник відділу кадрів

О.В. КУРТОВА